

35
2018
2019

המיסה הגדולה

הקאמרטה הישראלית ירושלים
למנהל מוסיקלי: אבנר בירון

הקאמרטה הישראלית ירושלים

מייסד ומנהל מוסיקלי: אבנר בירון

חברי התזמורת					
כינור ראשון מתן דגן* נטשה שר* כרמלה ליימן** יוקי אישיזאקה דניס ג'רסי רומן יוסופוב מיכאל פביה	כינור שני הדס פבריקנט* אדוארד זניק* אומרי צח ארנולד קוביליאנסקי מיכאל קונצביץ' קרן שושני	ויולה מיכאל פלסקוב* בוריס רימר אדוארד שובייב אנדריי שפלינקוב דור שפרבר	צ'לו צבי אורליאנסקי* מרינה כץ* אלכסנדר סינלניקוב** אסתר ולדָרס קונטרבס דמיטרי רוזנצוויג* שי פקר	חליל אסתי רופא* אבוב מוקי זוהר* אורי מירז	בסון מאוריצי פאז* קריסטיונס גריגס קן יער אלון ראובן* רות ורון כלי הקשה קרן פנפימון־זהבי*

נגנים אורחים | כינור גלינה גלושקין חליל הגר שחל, שני שגיא; קלרינט עידו אזרד, שלי דנצר; חצוצרה רז ארד, דן ורון, דמיטרי לווטס; טרומבון לירון רינות, נתנאל ביקוב; טרומבון בס אור רוכמן; טובה דודו בוך; כלי הקשה יאנה קריצ'בסקי; עוגב איריס גלוברזון־הירש

חברי העמותה וחברי הוועד המנהל				
עו"ד יאיר גרין*, יו"ר אבנר אזולאי יעקב אייזנר* פרופ' רות ארנון* פרופ' שלמה בידרמן	ד"ר יורם בלשר* פרופ' אבי בן בסט רו"ח תלמה ברבשקנולר פרופ' בני גיגר* אפרת וימן גרשוני*	אילן דה פריס* פרופ' משה הדני* גרשון זוהר יהודה זיסאפל רות חשיך*	משה מיכלס* פרופ' מנחם פיש אורלי פרומן* ד"ר שמואל קבילי* רו"ח רענן קופ*	פרופ' אורי קרשון פרופ' דפנה שוורץ* ד"ר לאה שמיר־שנאן ברוך שלו דב שפיר

צוות הניהול		
מנהל כללי: יורם יונגרמן מנהל אדמיניסטרטיבי: מיכאל קונצביץ' מפיקה: ענת ריכטר	מנהלת שיווק: שרה טיילור דוד מנהלת מכירות: דגן פדר רכז תוכני מוזיקה: ד"ר רון מרחבי	מנהל במה: ואלרי אקסיונוב יועץ משפטי: עו"ד עמי פולמן הנהלת חשבונות: שרית יצחקי

מחלקת מנויים: 1-700-55-2000 / בימים א'-ה' 09:00-17:00

משרד התזמורת: רח' ההגנה 13, הגבעה הצרפתית, ירושלים / טל: 02-5020502 / פקס: 02-5020504
כתובתנו באינטרנט: www.jcamerata.com / אימייל: info@jcamerata.com

התזמורת נתמכת על ידי: משרד התרבות והספורט | עיריית ירושלים, האגף לתרבות ומסתייעת בתורמים שונים.

35
2018
2019

תל אביב / מוזיאון תל אביב לאמנות

יום ו', 15.3.19 בשעה 13:00

מוצ"ש, 16.3.19 בשעה 20:00

יום א', 17.3.19 בשעה 20:00

ירושלים / תיאטרון ירושלים

יום ג', 19.3.19 בשעה 20:00

הקונצרט יועבר בשידור חי בכאן קול המוסיקה
ובדף הפייסבוק של הקאמרטה הישראלית ירושלים

המיסה הגדולה

אבנר בירון מנצח

דנה מרְבֵךְ סופרן

דניאלה סְקוֹרְקָה סופרן

איתן דרורי טנור

עודד רייך בריטון

האנסמבל הקולי הישראלי

בניהולו המוזיקלי של יובל בן עוזר

פליקס מנדלסון-ברתולדי (1847-1809)

"חלום ליל קיץ" לסולנים, למקהלה ולתזמורת

אופוסים 21 ו-61

הפסקה

וולפגנג אמדאוס מוצרט (1791-1756)

מיסה בדו מינור ("המיסה הגדולה") ק' 427

בשנת 2005 זכה בפרס שרת החינוך על מצוינות ותרומה אמנותית רבת שנים בתחום המוסיקה בארץ, ובשנת 2013 העניק לו משרד התרבות והספורט פרס ע"ש אריק איינשטיין ליוצרים שתרמו להתפתחות התרבות הישראלית לדורותיה.

באקדמיה למוסיקה בווינה ובמוצרטאום של זלצבורג. גישתו למוסיקה ולאינטרפרטציה מושפעת מהשכלתו הרחבה במוסיקה ובמדע. כחלילן הירבה להופיע בהרכבים קאמרליים וברסיטלים, וניהל כיתות אמן רבות משתתפים בארץ ומחוצה לה. כמורה וכמחנך העמיד דורות של חלילנים ושל מורים לחליל. הוא הקים בזמנו את "אנסמבל סולני הגליל", הרכב וירטואוזי שזכה להצלחה בין לאומית בזמן קצר.

אבנר בירון ניצח על התזמורת הפילהרמונית הישראלית, התזמורת הסימפונית ירושלים רשות השידור, התזמורת הסימפונית חיפה והסינפוניה באר שבע, הוא מוזמן לנצח על תזמורות ברחבי העולם. כמו כן כיהן כמנהל המוסיקלי של פסטיבלים, ביניהם "אבו גוש" ו"ימי מוסיקה וטבע בגליל".

ב-1994 החל בירון לכהן כראש האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים. בשלוש הקדנציות של כהונתו הצעיד את האקדמיה להישגים מרשימים: הוא יזם את פתיחתה של מחלקה למוסיקה מזרחית, הקים את התזמורת הקאמרית של האקדמיה ויסד את הפקולטה למוסיקה רב תחומית. בירון נבחר לכהן כחבר הוועדה המתמדת של ארגון האקדמיות הגבוהות למוסיקה באירופה (AEC).

חדשנות ומעוף מאפיינים את אבנר בירון, המייסד, המנהל המוסיקלי והמנצח הקבוע של הקאמרטה הישראלית ירושלים. בעבודה שיטתית, מאומצת ויצירתית הקנה לתזמורת יוקרה בארץ ובעולם, והופעותיה תחת שרביטו זוכות לשבחי הביקורת, לאמון המנויים הוותיקים ולהערכתם של מצטרפים חדשים.

זוהי העונה ה-35 של הקאמרטה הישראלית ירושלים. מלבד הופעותיה בארץ, הופיעה גם באולמות מרכזיים בפריס, באמסטרדם, בברלין, בלוצרן, בבאזל, בז'נבה, במדריד, בניו יורק, בווינגטון, בלוס אנג'לס, בשיקגו, באלסקה, בבייג'ין, בשנחאי, בטביליסי, בירוואן, בסידני, במלבורן, בבנגקוק ובוורשה.

מובן מאלי, כי עמוד התווך של רפרטואר הקאמרטה בנוי מנכסי צאן הברזל של המוסיקה הקלאסית לדורותיה ולסגנונותיה. עם זה, בעת תכנוני הרפרטואר השנתיים, אבנר בירון בוחר לשלב, לצד יצירות אהובות של יוצרים בעלי שם, גם יצירות מסקרנות ונדירות מן המוסיקה העולמית שאין מרבים להשמיע באולמי הקונצרטים. כמו כן הוא מזמין בעבור התזמורת יצירות חדשות ממלחינים ישראלים.

את הקריירה המוסיקלית שלו החל אבנר בירון כחלילן בתזמורת הפילהרמונית הישראלית ובתזמורת הקאמרית הישראלית. לפני כן למד ביולוגיה באוניברסיטה העברית והשתלם בניצוח

דניאלה סקורקה למדה בקונסרבטוריון בכרמיאל, שירתה בצה"ל במעמד מוזיקאית מצטיינת והשלימה תואר ראשון באקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים. היא העפילה למקומות הראשונים בתחרות הליד ובתחרות מנדלסון, ואחרי תקופת חברות ב"מיתר אופרה סטודיו" נפתחה לפניה קריירה סולנית. היא מופיעה עם הפילהרמונית הישראלית, הקאמרטטה הישראלית וההרכבים הצרפתיים "האמנויות הפורחות" ו"הכשרונות הליריים".

היא גילמה את בְּלִינְדָה ב**דידו ואניאס** של פרסל, **אאורידיצה** ב**אורפאו ואאורידיצה** של גלוק, פְּנִיס **בארמיד** של לולי, רחל/רבקה ב**אמהות** של זָבָה, מוניקה ב**מדיום** של מנוטי וסוזנה ב**נישואי פיגארו**, צרלינה ב**דון ג'ובאני** ודספינה ב**כך עושות כולן**. באולם הקונצרטים הופיעה ב**גלוריה** של ויואלדי, ב**משיח**, ב**שלמה** וב**דיקסיט דומינוס** של הנדל, ב**סטאבט מאטר** של פרגולזי, ב**ארבעה מוטטים גדולים** של מונְדוֹוִיֵל, ב**רקוויאם** וב**מיסה בדו מינור** של מוצרט וב**תהילים מ"ב** של מנדלסון.

סקורקה זכתה בפרס הראשון ע"ש מיכל אורן ובפרס על ביצוע מצטיין ליצירה ישראלית, תרומת מירה זכאי לזכר הוריה - בתחרויות האביב לזמרה של קרן התרבות אמריקה-ישראל ובמקום השלישי בתחרות לשירת בארוק ע"ש צ'סטי באינסברוק.

דנה מרבך, בעלת תואר ראשון בזמרה מן האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים ותואר שני בתחום השיר האמנותי מן האקדמיה למוזיקה בהמבורג, הייתה חברה ב"מיתר אופרה סטודיו" של האופרה הישראלית, ובשנים 2012-2014 השתייכה לסולני בית האופרה של לוצרן. כמו כן הופיעה באופרה הישראלית ובבתי האופרה של פלרמו, נאפולי, דרזדן, מנהיים, מגדבורג ואולדנבורג.

בין תפקידיה האופראיים: נורְיֵנָה ב**דון פסקואלה** של דוניצטי, סוזנה ב**נישואי פיגארו** וצְרְלִינָה ב**דון ג'ובאני** של מוצרט, מורגנה ב**אֶלְצִינָה**, אֵילִי ב**הרקולס** ואֶטְלָנְטָה ב**סֶרְסָה** של הנדל, אירידיקה ב**אורפאוס** של טלמן, אָמֹר ב**אורפאו ואאורידיצה** של גלוק, קלורינדה ב**לה צ'רנטולה** של רוסיני ופְרֶסְקִיָה ב**כרמן** של ביזה. על בימות הקונצרטים היא שרה בקונצרטֶבּאו של אמסטרדם, בקונצרטֶהאוס הווינאי, בפילהרמוני של קלן, בקוויין אליזבת' הול בלונדון, ב-Palau de la Música Catalana בברצלונה וברחבי גרמניה, דנמרק, צרפת וישראל. ברפרטואר הליטורגי שלה ה**בריאה** של היידן, ה**מיסה בסי מינור** של באך, ה**סימפוניה השנייה** של מנדלסון ו**הרקוויאם** של פורה.

מרבך זוכת מלגות קרן רונן, קרן התרבות אמריקה-ישראל והמכון הישראלי לאמנויות הזמרה.

לאחר השלמת לימודיו באקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים, היה איתן דרורי חבר ב"מיתר אופרה סטודיו" של האופרה הישראלית והירבה לשיר בסדנת האופרה הבין-לאומית שליד המכון הישראלי לאמנות השירה (IVAI) בתל אביב-יפו.

עם הפילהרמונית הישראלית שר את תפקיד טמינו ב**חליל הקסם** של מוצרט, באופרה הישראלית גילם את נרבות ב**סלומה** של ריכרד שטראוס, דון אוטביו ב**דון ג'ובאני** של מוצרט, דון בזיליו ב**נישואי פיגרו** ופֶדְרִיּוֹ ב**החטיפה מן הארמון** ואת "פְלוֹט" ב**חלום ליל קיץ** של בריטן. עם תזמורת חיפה גילם את פֶרְנַנְדוֹ ב**כך עושות כולן** של מוצרט ובסוג'אוו שבסין הופיע ב**העטלף** של יוהאן שטראוס.

דרורי מופיע בקביעות בפסטיבל "אבו גוש" ומרבה לשיר רפרטואר אורטורי עם גופי מוזיקה רבים. עם תזמורת חיפה ובפסטיבל אבו גוש היה האוונגליסט ב**יוהאנס פסיון** של באך, וכן השתתף בביצועי **המגניפיקט** וה**מיסה בסי מינור** של באך, **הרקוויאם** של צ'ימרוזה, **סטאבט מאטר** של היידן ושל דבוז'ק, **מיסה קריאוז'ה** של רמירז, **ערבית לשבת** של יחזקאל בראון ו**שיר השירים** של מרק לברי.

דרורי זכה למלגות של הקרנות האלה: שרת, רונן, בוכמך-היימן, אלי לאון, סידוניה ברקוביץ' והמכון הישראלי לאמנות השירה.

בעת לימודיו לקראת התואר הראשון באקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים, היה עודד רייך בין מקימי "נביאי הקווינטה", אנסמבל ששר מוזיקה ימי-ביניימית ובארזוק. ב-2011 היה לחבר ב"מיתר אופרה סטודיו", והיום הוא מרבה להופיע במסגרת האופרה הישראלית ועם גופי מוזיקה בארץ ומחוצה לה.

רייך גילם בין השאר את נַרְדוֹ ב**הגננת המדומה**, ג'ובאני ב**דון ג'ובאני** ופפגנו ב**חליל הקסם** של מוצרט, בֶּלְקוֹרָה ב**שיקוי האהבה** של דוניצטי, מֶרְקוֹצ'יּוֹ ב**רומיאו ויוליה** של גוננו, אֶלְבֶּר ב**נורתר** של מֶסְנֶה, סילביו ב**פֶלִיצ'י** של לאונקֶנְלוֹ, זֶרְמוֹן ב**לה טרוויאטה** של ורדי, האב ב**הנזל וגרטל** של הוֹמֶרְדִינֶק, צ'רְכֶס ב**שיץ** של יוני רכטר וברוך ב**שתיקתו של ברוך** של אלה מילך-שריף.

ברפרטואר הקונצרטי שלו **אודה לסנטה צ'צ'יליה** של פרסל, שני **הפסיונים**, **המיסה בסי מינור** וה**מגניפיקט** של באך, האורטוריות **אסתר**, **שלמה ומשיח** של הנדל, **מיסת נלסון**, **העונות** ו**סטאבט מאטר** של היידן, **הרקוויאם** של מוצרט, **הרקוויאם הגרמני** של ברהמס ו**מיסה חגיגית קטנה** של רוסיני. ב-2017 ביים את האופרה **בחירתו של פריס** של פרסל בהפקת אנסמבל בארוקדה ובה גילם את מֶרְקוֹרִיוֹס. באותה השנה גילם בקונצרט הקאמרטה את הרוזן **בנישואי פיגארו** של מוצרט.

מנהל מוזיקלי: יובל בן עוזר

מאז נוסד האנסמבל הקולי הישראלי* בידי יובל בן עוזר בשנת 1993, כבש את מקומו כגוף המקהלתי הקאמרי המוביל בישראל. שרים בו זמרות וזמרים מקצועיים והוא זוכה לשבחים מאנשי מקצוע, מן הקהל וממבקרים. הרפרטואר שלו משתרע ממוזיקת ימי הביניים דרך מוזיקה בארוקית, קלאסית ורומנטית ועד ליצירות בנות זמננו, ובכלל זה יצירות אוונגרד ופסקולי סרטים.

האנסמבל מופיע עם התזמורות המובילות בישראל, ובהן הפילהרמונית הישראלית, הקאמרטת הישראלית ירושלים, הסימפוניית ירושלים, תזמורת נתניה הקאמרית הקיבוצית והסימפוניית הישראלית ראשון לציון. לצד ההופעות בניצוח בן עוזר, האנסמבל מופיע עם מנצחים מן השורה הראשונה בעולם: פרידריך בֶּרְנֵיוֹס, ג'ון פול, אנדרו פארוט ואנתוני רולי.

האנסמבל הקולי הישראלי משתתף בסדרות קונצרטים בתל אביב, בירושלים, בחיפה, ברעננה ובמודיעין ובביצועי בכורה בפסטיבל ישראל, ובהם **רבי אמנון ממגנצה** מאת רון וידברג ו**משורר בניו יורק** מאת דורי פרנס. כמו כן הוא מרבה להשתתף בפסטיבלים בין לאומיים בגרמניה, בלוקסמבורג, בסרדיניה, בסלובניה, בפורטוגל, בצרפת ובקוריא. הוא זכה בפרסים ראשונים בתחרויות בין לאומיות למקהלות במלטה, בספרד ובבלגיה. הוא נתמך בידי מנהל התרבות במשרד התרבות והספורט, עיריית תל אביב, מפעל הפיס, קרנות ואנשים פרטיים.

מנצחו ומנהלו המוזיקלי של האנסמבל, יובל בן עוזר, הוא בוגר האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים ובית הספר למוזיקה באוניברסיטת אינדיאנה שבארצות הברית. כמנצח אורח ניצח על כל התזמורות החשובות בישראל ועל תזמורות באירופה ובדרום אמריקה. בן עוזר מרבה לשתף פעולה עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית. כמנצח המקהלה עבד בקונצרטי הפילהרמונית תחת שרביטיהם של זובין מהטה, ג'יימס לוויין, דניאל בארנבוים, אנטוניו פפאנו, דניאל אורן, ג'וזפה סינפולי ועוד. בן עוזר משמש גם כמנהל המוזיקלי של מקהלת הקיבוץ הארצי והוא יועץ ומרצה מבוקש בתחום השילוב בין מוזיקה לעבודת צוות וניהול.

זמרי המקהלה בקונצרט זה:
סופרן: שרה אבן חיים, נטע אייזנבוך, נעמי אנגל בריל, תום בן ישי, תמר בן עוזר, דפנה זהבי, מריה לְיוֹבֶמָן, יערה מִיטְלֶמָן
אלט: ערה גבעוני, הדס דהרי, נועה דורון, אביבית הוֹכְשֶׁטְטֶר, מיה הָלֶר, תמר לנדסברג, עדית מגל, אלה פרימרמן
טנור: אורי בֶּצִיקוֹ, גבריאל גוֹלֶר, משה הֶס, יואב חוזה, יונתן סויסה, ג'וש רוֹנָה, הלל שרמן, איתמר תדהר
בס: יואב אֶסִינְג, חגי בֶּרְנֶזוֹן, דמטרי לֹבְצוֹב, דניאל פּוֹרְטְנֹוֹי, רועי פרידמן, יבגני קוֹזֶיב, אנטולי קֶרְסִיק, רונן רביד

*עם הקמתו נקרא "האנסמבל הקולי החדש".

פתיחה / סקרצו / שיר ומקהלה /
אינטרמצו / נוטורנו /
מארש החתונה / פינאלה

א ת הפתיחה ל"חלום ליל קיץ" (אופ' 21) הלחין פליקס מנדלסון בגיל 17, וסר ג'ורג' גרוב, ארכימוזיקולוג, אמר על כך: "זאת הדוגמה המדהימה ביותר בהיסטוריה של הבשלה מוקדמת של יוצר מוזיקלי". כעבור 16 שנים, ב-1843, נעתר מנדלסון להזמנה להמשיך ולעטר את המחזה בשירים ובנגינות ביניים, קצתן מלוות קריינות, וליצירה החדשה (אופ' 61) הצמיד את אוברטורת הנעורים. היום נשמיע את רוב הנגינות שבין המערכות וגם שני קטעים של שירת סולניות ומקהלה בגרמנית.

כדי לקלוט את עלילתה של קומדיית שייקספיר, נשרטט אותה בטבלת תשע משבצות: שלושה רבדים אופקיים ושלוש עמודות אנכיות. **ברובד העליון** - ממלכת היצורים העל־טבעיים: מלך הפיות אונְדְרֹן, מלכתו טיטניָה ושליחם פֶק, **ברובד האמצעי** - חצר הדוכסות האתונאית ואציליה: הדוכס תֶזָאוס, ארוסתו ה**יפוליטָה**, שני זוגות אוהבים ואב נרגן, ו**ברובד התחתון** - שישה בעלי מלאכה בורים ועילגים, העומדים להציג מחזה טראגי (קומי) לפני אצילי החצר הציניים.

בעמודה הימנית (לפני הכניסה ליער): עולם מלא קְנָאוֹת, גחמות ומאוויים שאינם בני מימוש. **בעמודה האמצעית** (בתוך היער): זירה מוכת־ירח, חלומית, תת־מודעת, ו**בעמודה השמאלית** (אחרי היציאה מן היער): עולם סדור והרמוני, שמצא את

תיקונו. הדיסהרמוניה שלפני הכניסה ליער נובעת מסכסוכים וממריבות: ברובד העליון מלכת הפיות והמלך מסוכסכים בשל תינוק אסופי, ברובד האמצעי אוהבים ואוהבות חסרי מנות, וברובד התחתון בעלי המלאכה מתחרים ביניהם על תפקידים בהצגתם.

היער, מקום החזרות של שחקנינו, הוא גם מקום המפגש הלילי של האוהבים וזירת הכישוף האידיאלית של הפיות והשדים. **אוברון** מטיל על **פֶק** לזרות צוף פלאי על עיני מלכתו, כך שתתאהב בחיית יער. עוד עליו לגרום לדמיטריוס להתאהב בהלנה. אלא שפֶק אינו חסין מטעויות: התערבותו המאגית מזווגת בין המלכה לבין בוטום האורג*, מעוטר כדבעי באוזני חמור, ולמשיכות הארוטיות בין האתונאים הוא מכניס כאוס גמור. בסוף הכל מסתדר: האוהבים נוחתים בזרועות בני הזוג ההולמים, והכל מוזמנים לחתונה, שבמהלכה מציגים בעלי המלאכה את "הקומדיה מוכת הצער על פיֶרְמוֹס וְתִיֶסְבִי", הצגה בתוך הצגה.

האוברטורה היא בבואת הקומדיה כולה: כלי המיתר, במשיכות קשת נמרצות, יוצרים את רחש אינספור היצורים העל־טבעיים המאכלסים את היער, כלי הנשיפה ממתכת משרטטים את אווירת הארמון ההדור, סמל החוק והסדר, והאפקטים הצליליים שמנדלסון מחקה בהם נעירות חמור מוסיפים את אלמנט החוכא ואיטלולא שבדמויות האורג, החייט, הפחח וגו'. **הסקרצו** מקבץ את מה שהדמיון הרומנטי מצייר לו על יצורי לילה מתעופפים ביער: החלילים, הקלרינטים, האבובים

והקרנות פותחים במחול מסתחרר ב-3/8, התזמורת מצטרפת, ופה ושם פזורות - לא בגודש - נעירות חמור, לסמל את מיצוי האהבה בין הפיה העילית לתחתית החומר. על ידי 40 תיבות סטקאטו שמפיק החליל מתרחקים יצורי הלילה העדינים והסקרצו תם. **השיר** שאחריו (ר' בעמוד הבא) מדבר בעד עצמו.

גם **באינטרמצו** שאחרי מערכה ב' כלי הנשיפה של עץ פותחים, אך הפעם, על רקע רעידות קשתות כלי המיתר מנגינתם הכרומטית יוצרת תחושת מתח: הֶרְמִיָה, בחיפושה אחרי לִיסְנֶדֶר במעבה היער רואה בכל ציץ מפלצת מפחידה. ספורצנדי, פיציקטי ואקורדים אפלים מבהירים לנו כמה לא טוב היות האדם לבדו ביער חשוך.

ומה מבשרת מנגינת הצעידה הגמלונית הנשמעת בפי הבסונים? אלה בעלי המלאכה שבאו היערה לפגוש את מוט הבמאי, לשם חזרה. עם רדת הליל, האוהבים היגיעים נרדמים, ועמם טיטניה ובן זוגה ארץ־האוזניים. כאן מקומו של שיר ערש כְּלִי יפהפה ששזר מנדלסון ביצירתו. אחת הקרנות עם הבסונים ועוד כלי נשיפה, מזמרים נוטורנו שקט במשקל 3/4; משלומדת אותו התזמורת, היער נרדם. נו, ומה עוד נשאר? **מארש החתונה**, שעשה מאז את דרכו אל אלפי חתונות אנוש לרוחב הגלובוס. ועל **שיר הסיום** העליז, שיר מקהלת הפיות, אין צורך להכביר מילים.

*בתרגומים העבריים שמו **תחתית** או **ערב** (מלשון שתי וערב) או אפילו **תחת**.

מקהלה

זמיר, השמע קול רננים וכו'

פיה א'

צאו לדרכי! נהדר!
אחד על המשמר!

4. אינטרמצו

אלגרו אפסיונטו

5. נוטורנו

קון מוטו טרנקווילו

6. מארש החתונה

אלגרו ויוואצ'ה

7. פינאלה אלגרו די מולטו

מקהלת הפיות

תנו בבית אור שופע,
על אש כבה בקצה האח;
כל יחד, כל רוח וכל פיה,
כמו צפרים, נתרו בסף.
את הפזמון אתי תשירו,
כל רגל במחולות תעירו.

פיה א' עם המקהלה

ראשית זכרו את המלים,
וסלסלו להן צלילים.
תנו לי יד: ננעים פזמון,
ברכת פיות על הארמון.

מקהלת הפיות

רוצו המלאכה לגמור!
נפגש עם בוא האור!

Chor

Nachtigall, mit Melodei etc.

Erste Elfe

Alles gut, nun auf und fort!
Einer halte Wache dort!

4. Intermezzo

Allegro appassionato

5. Notturmo

Con moto tranquillo

6. Hochzeitsmarsch

Allegro vivace

7. Finale Allegro di molto

Chor der Elfen

Bei des Feuers mattem Flimmern,
Geister, Elfen, stellt euch ein!
Tanzet in den bunten Zimmern
Manchen leichten Ringelreih'n!
Singt nach meiner Lieder Weise!
Singet! hüpfet! lose! leise!

Erste Elfe mit dem Chor

Wirbelt mir mit zarter Kunst
Eine Not' auf jedes Wort;
Hand in Hand, mit Feengunst,
Singt und segnet diesen Ort.

Chor der Elfen

Nun genug! Fort im Sprung!
Treff mich in der Dämmerung

פליקס מנדלסון ברתולדי

חלום ליל קיץ

תרגום לעברית:
אברהם עוז

1. פתיחה אלגרו די מולטו

2. סקרצו אלגרו ויוואצ'ה

3. שיר ומקהלה

פיה א'

נחש נחשון וכפול לשון,
קרפד וחלד - למחירת!
קפוד שנון, תולע טפשוני
התרחקו נא מן הגברת.

מקהלה

זמיר, השמע קול רננים,
הצטרף לנגונים!
נומי, נומי, נומי נים!
נומי, נומי, נומי נים!
כשף, מצוקה, מכה,
הסתלקו מן המלכה.
ליל מנוחה, ליל עדנים.

פיה ב'

עכביש טוה קורים,
הסתלק מפה בן רגע;
חפושית עוטה שחורים,
חלזונות, הרחיקו פגע.

Felix Mendelssohn Bartholdi

EIN SOMMERNACHTSTRAUM

Deutsche Übersetzung:

August Wilhelm von Schlegel

1. Ouvertüre Allegro di molto

2. Scherzo Allegro vivace

3. Lied Und Chor

Erste Elfe

Bunte Schlangen, zweigezünget,
Igel, Molche, fort von hier!
Daß ihr euren Gift nicht bringt
In der Königin Revier!

Chor

Nachtigall, mit Melodei,
Sing in unser Eiapopei!
Eiapopeia!
Eiapopei!
Daß kein Spruch, kein Zauberfluch
Der holden Herrin schädlich sei.
Nun gute Nacht mit Eiapopei!

Zweite Elfe

Schwarze Käfer, uns umgebt,
Nicht mit Summen! Macht euch fort!
Spinnen, die ihr künstlich webt,
Webt an einem andern Ort!

שירי שוליה נודד

אבנר בירון מנצח
ג'וליאן ואן-מלרֶטס בריטון (ניו זילנד)
אלון ראובן קרן (ישראל)
רות ורון קרן (ישראל)

מוצרט / סרנדה מס' 6 ("סרנדה לילית") ברה מז'ור
הייזן / קונצ'רטו לשתי קרנות במי במול מז'ור
מאהלר / "שירי שוליה נודד" בעיבוד שנברג
שוברט/לידר: "שר היער"; "אֶתְּ השלווה"; "אָל המוזיקה" בעיבוד רגר
דבוז'אק / סרנדה לכלי נשיפה, לצ'לו ולקונטרבס ברה מינור

ירושלים: תיאטרון ירושלים

יום ג', 30.4.19 בשעה 20:00

סביון: בית התרבות

יום ה', 2.5.19 בשעה 20:30

תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות

יום ו', 3.5.19 בשעה 13:00

מוצ"ש, 4.5.19 בשעה 21:00

יום א', 5.5.19 בשעה 20:00

נס ציונה: משכן הפיס לאמנויות

יום ב', 6.5.19 בשעה 20:00

סטאבט מאטר

פול גודווין מנצח (בריטניה)
אגניישקה רֶליס מצ'וסופרן (פולין)
ברכה קול חליליות (ישראל)

פרנצ'סקו ג'מיניאני / קונצ'רטו גרוסו מס' 12
על פי "לה פוליה" מאת קוֹרְלִי
הנדל / הפתיחה והאריה "מעולם לא היה צילו של צמח"
מתוך האופרה "סְרְסָה"
אהרון חרל"פ / קונצ'רטו לחליליות ולתזמורת (בכורה עולמית)
ויואלדי / סטאבט מאטר
באך / סוויטה תזמורתית מס' 1 בדו מז'ור רי"ב 1066

ירושלים: תיאטרון ירושלים

יום ב', 8.4.19 בשעה 20:00

זכרון יעקב: אלמא מרכז אמנויות

יום ה', 11.4.19 בשעה 21:00

תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות

יום ו', 12.4.19 בשעה 13:00

מוצ"ש, 13.4.19 בשעה 21:00

יום א', 14.4.19 בשעה 20:00

אם יצירות מוצרט שקולות בזהב, את המיסה בדו מינור יש אולי לשקול בפלטינה. מבקר מוזיקה לונדוני מנסח: "אכזבה לדורות היא שמוצרט לא השלים את שתי יצירותיו הליטורגיות הגדולות ביותר, הרקוויאם והמיסה בדו מינור". ואילו עדה ברודסקי* כתבה: "המיסה בדו מינור ממלאת מקום של כבוד בין המיסה בסי מינור של באך למיסה סולמניס של בטהובן. על אף היותה בלתי גמורה, היא מגלמת עם הרקוויאם - בלתי גמור גם הוא - את פסגת היצירה הליטורגית של מוצרט."

מובן מדוע לא כילה מוצרט להלחין את הרקוויאם. בשל מותו. לגבי המיסה שלפנינו, המבוגרת מן הרקוויאם בתשע שנים, אין יודעים לבטח מדוע לא הושלמה ואף מדוע נכתבה. השערות יש בשפע. בחרנו לאמץ את מסקנות המוזיקולוג האמריקני הצ'. רוֹבִּינְסֶ'לְנֶדוֹן, שאת המניע לכתיבת היצירה יש למצוא בקטע מאיגרת שכתב מוצרט לאביו ליאופולד ב-4 בינואר 1783: "נדרתי... ואני מקווה שאצליח לקיים: הנה פרטיטורת חצי־מיסה, המונחת כאן ומחכה להשלמה. זאת ההוכחה שאמנם נדרתי."

מה הנדר? ובכן, ב-4 באוגוסט 1782, בווינה, נשא מוצרט לאשה את קונסטנצה וֶפֶר, למרות התנגדותו הנחרצת של אביו. שבועיים אחרי החתונה קיבל ליאופולד מכתב מבנו, ובו נאמר: "זה זמן רב - עוד לפני נישואינו - [קונסטנצה ואני] מקפידים ללכת לכנסייה, להאזין למיסה, להתוודות ולאכול מלחם הקודש. גיליתי שמעולם לא התפללתי בכוונה כה גדולה כמו בזמן שהיא לצדי' בקיצור, אבא, נועדנו זה לזה."

זאת האווירה שבה החל מוצרט להלחין את המיסה בקיץ 1782, והנדר שאליו התכוון במכתבו מינאר הוא כנראה זה: כשיביא את אשתו הטרייה אל בית חמיה בזלצבורג, יביא גם מיסה. אחרי דחיות התקיים הביקור ב-23 באוגוסט 1783, והנדר שולם. המיסה הושמעה בכסיית פטרוס הקדוש בזלצבורג, כשקונסטנצה אחת הסולניות.

אשר לשלמותה או אי שלמותה, רוֹבִּינְסֶ'לְנֶדוֹן משובח שמוצרט לא העז להשמיע בכנסייה קתולית חצי מיסה. לכן הוא רואה שתי אפשרויות: או שמוצרט הצליח להשלים את המיסה בין ינואר לאוגוסט, או שהשתמש בפרקים ישנים. אם אפשרות א' נכונה וההשלמה אבדה - "רע ומר", אומר לנדון, ואם נכונה אפשרות ב', והיצירה הושלמה בפרקים ישנים, "אלה בהכרח החווירו לעומת ה'טורסו' המופלא, כי בכל הליטורגיקה של מוצרט שלפני 1782/3 אין שיא שכזה". כל זה כותב רוֹבִּינְסֶ'לְנֶדוֹן בהקדמה לפרטיטורה שבה נשתמש היום, ובה השלמותיו שלו ל"טורסו".

הפרקים החסרים הם "קֶרְדוֹ" בחלקו, "סִנְקְטוּס", "בְּנֶדִיקְטוּס" ו"אֶגְנוּס דֵּאִי". שחזרו של רוֹבִּינְסֶ'לְנֶדוֹן משלים לנו מקצתם. לנוכח הבידול החד שהוא מבדל בין המיסה הזאת לבין כל מה שקדם לה, ראוי לשאול מה כה מרשים בה? ובכן, ב-1783 היה מוצרט כבר חופשי מכבלי הארכיבישוף קולורדו, שכפה עליו בימי בזלצבורג צמצום וחסנונות. עתה בחר באנסמבל כליקולי רב עוצמה, המאפשר לו משרעת דינמית למן פורטיסימו עתיר הלמויות ותרועות ועד לפיאניסימו, ומרחב מרשים גם

בפן הארכיטקטוני: את הגלוריה לבדה יצר משמונה קטעים נבנים והולכים: מקהלה - סולו - מקהלה - דואט - מקהלה - טרוו - מקהלה. ולכל קטע פרופיל ייחודי משלו.

עוד יש ביצירה מפגש מרתק בין פוליפוניה להומופוניה. מוצרט ידוע כמעדיף כתיבה הומופונית, הצגה נקייה של קו מלודי מלווה. ההשמעה הברזמנית של קווים מלודיים רבים זה לצד זה, כנהוג מאוד בעידן הבארוקי, נראתה לו אנכרוניסטית, על גבול הכאוטית. והנה, ביצירה הזאת קטעי הומופוניה ופוליפוניה משלימים זה את זה. ה"קיריה", ה"סנקטוס" וה"בנדיקטוס" עטורי פוליפוניה, ובקטע האחרון של ה"גלוריה" - עם רוֹחַ הַקֶּדֶשׁ** יש פוגה של ממש. ועוד הפתעה: בקטע הראשון של ה"גלוריה", הקריאה המשולשת "in excelsis" מזכירה בפירוש את שלוש קריאות ה"הללויה" של הנדל. ממכתבי מוצרט לאביו ידוע, שבזמן כתיבת המיסה פקד באורח קבוע את ביתו של הברון פון סוֹיטן, "אשר אצלו הושמעו אך ורק יצירות הנדל ובאך".

לזמרות הסופרן עשה מוצרט חיים קשים. בפרק א', בשתי תיבות המילה *Christe* מוצרט מקפיץ את המנגינה מדו נמוך לדו גבוה בשתי אוקטבות, לסמן כי מתחתיות ארץ עלה המשיח למרום הרקיע. האריהקולורטורה "וְהָיָה לְבָשָׂר וְדָם" (*Et incarnatus est*), שידוע כי קונסטנצה שרה אותה, עולה על כל דמיון.

* בספרה "ספר הליטורגיקה", הוצ' כרמל 2013
** Cum Sancto Spiritu

Largo | Double chorus

Quī tollis peccāta mundī,
Miserēre nōbīs.

Quī tollis peccāta mundī,
Suscipe dēprecātiōnem nostram.
Quī sedēs ad dexteram Patris,
Miserēre nōbīs.

Allegro | Sopranos 1 & 2 & tenor

Quoniam tū sōlus Sānctus,
Tū sōlus Dominus,
Tū sōlus Altissimus,

Adagio | 4-part chorus

Jesū Christe,

Cum Sānctō Spīritū,
In glōriā Deī Patris.
Amen.

3. Credo

Allegro maestoso | 5-part chorus

Credō in ūnum Deum,
Patrem omnipotēntem,
Factorem coelī et terræ,
Visibilium omnium et invisibilium.
Credō.

Et in ūnum Dominum,
Jesum Christum,
Filiū Deī unigenitum,
Et ex Patre nātum
Ante omnia sæcula.
Credō.

וולפגנג אמדאוס מוצרט מיסה בדו מינור

1. קיריה

אנדנטה מודרטו | סופרן ומקהלה

ב-4 קולות

אָדון, רַחֵם.
הַמּוֹשִׁיעַ, רַחֵם.
אָדון, רַחֵם.

2. גלוריה

אלגרו ויוואצ'ה | מקהלה ב-4 קולות

תְּהִלָּה לְאֵל בְּמִרוֹמִים
וּבְאֶרֶץ שְׁלוֹם
לְבַנֵי אָדָם דּוֹרְשֵׁי טוֹב.

אלגרו אפרטו | סופרן 2

נְהַלֵּלְךָ, נְבָרְכְךָ,
נַעֲרִיצְךָ, נְרוֹמְמְךָ!

אדג'ו | מקהלה ב-5 קולות

נִתֵּן לְךָ תּוֹדָה
כְּרַב תִּפְאָרְתְּךָ.

אלגרו מודרטו | סופרן 1 ו-2

אֱלֹהִים אֲדוֹנֵנוּ הַמּוֹלֵךְ בְּשָׁמַיִם,
הָאֵל הָאֵב הַכֹּל־יָכוֹל.
אֲתָהּ, הָאָדוֹן, הַבֵּן שֶׁנּוֹלַד יְחִיד,
לְשׁוּעַ הַמּוֹשִׁיעַ.
אֱלֹהִים אֲדוֹנֵנוּ, שֶׁהָאֵל,
בֶּן הָאֵב.

Wolfgang Amadeus Mozart MASS IN C MINOR

1. Kyrie

Andante moderato | soprano and 4-part chorus

Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.

2. Gloria

Allegro vivace | 4-part chorus

Glōria in excelsis Deō
Et in terrā pāx
Hominibus bonæ voluntātis.

Allegro aperto | Soprano 2

Laudāmus Tē, benedicimus Tē,
Adōrāmus Tē, glōrificāmus Tē!

Adagio | 5-part chorus

Grātiās agimus tibi
Propter magnam glōriam Tuam.

Allegro moderato | Sopranos 1 & 2

Domine Deus, Rēx coelestis,
Deus Pater omnipotēns.
Domine Filī unigenite,
Jesu Christe.
Domine Deus, Agnus Deī,
Filius Patris.

אל מן האל,
אור מן האור,
אל־אמת מאל־אמת.
נולד ולא נברא,
אחד במהותו עם אביו,
אשר בידו נברא הכל.
אני מאמין שלמעננו, בני האדם,
ולמען ישענו
ירד משמים.

**אריה: אנדנטה | סופרן בליווי חליל,
אבוב ובסון אובליגטו**
והיה לבשר ודם
מרוח הקדש,
ונולד למרים הבתולה,
והיה לאדם.

4. סנקטוס

לרגו | מקהלה כפולה
קדוש, קדוש, קדוש,
אדני אלהי צבאות.
מלא השמים והארץ כבודך.

אלגרו | מקהלה כפולה
הושע־נא במרומים.

5. בנדיקטוס

**אלגרו קומודו | סופרן 1 ו-2,
טנור ובריתון**
ברוך הבא בשם אדני.

אלגרו | מקהלה כפולה
הושע־נא במרומים.

Deum de Deō,
Lūmen de lūmine,
Deum vērum de Deō vērō.
Genitum, non factum,
Cōsubstantialem Patrī,
Per quem omnia facta sunt.
Credō quī propter nōs hominēs
Et propter nostram salūtem
Dēscendit de coelis.

**Aria: Andante | soprano acc. by flute,
oboe & bassoon obbligato**
Et incarnatus est
De Spīritū Sānctō
Ex Mariā Virgine,
Et homō factus est.

4. Sanctus

Largo | Double chorus
Sānctus, Sānctus, Sānctus,
Dominus Deus Sabaoth.
Plēnī sunt cœlī et terra glōriā tua.

Allegro | Double chorus
Osanna in excelsīs.

5. Benedictus

**Andante | Sopranos 1 & 2,
tenor & baritone**
Benedictus quī venit in nōmine Domini.

Allegro | Double chorus
Osanna in excelsīs.

לרגו | מקהלה כפולה
שְׁנִטְלֵת עֲוֹנוֹת הָעוֹלָם,
רַחֵם עָלֵינוּ.
שְׁנִטְלֵת עֲוֹנוֹת הָעוֹלָם,
שְׁמַעַת תְּחַנּוּנֵינוּ.
הַיּוֹשֵׁב לַיְמִין הָאֵב,
רַחֵם עָלֵינוּ.

אלגרו | סופרן 1 ו-2 וטנור
כי אתה לבדך קדוש,
אתה לבדך אדון,
אתה לבדך עליון,

אדג'ו | מקהלה ב-4 קולות
ישוע המושיע,

עם רוח הקדש,
בתפארת האב האל.
אמן.

3. קרדו

אלגרו מאסטוזו | מקהלה ב-5 קולות
אני מאמין באל אחד,
אב כל־יכול,
בורא שמים וארץ,
כל הגלגיות והנסתרות.
אני מאמין.

ובאדון אחד,
ישוע המושיע,
בן יחיד לאל,
שנולד מן האב
לפני כל הזמנים.
אני מאמין.

35
2018
2019

The Great Mass

Avner Biron conductor

Dana Marbach soprano

Daniela Skorka soprano

Eitan Drori tenor

Oded Reich baritone

The Israeli Vocal Ensemble

directed by **Yuval Ben-Ozer**

Felix Mendelssohn-Bartholdi (1809-1847)

"Midsummer Night's Dream"

Incidental music to Shakespeare's comedy
for soloists, choir and orchestra
op. 21 and op. 61

Intermission

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Mass in C minor ("The Great Mass") K. 427

Tel Aviv / Tel Aviv Museum of Art

Friday, March 15 2019 at 13:00

Saturday, March 16 2019 at 20:00

Sunday, March 17 2019 at 20:00

Jerusalem / Jerusalem Theater, Henry Crown Hall

Tuesday, March 19 2019 at 20:00

Broadcast live at Kan Kol Hamusika

and on the Israel Camerata Jerusalem facebook page

Program notes: **Benny Hendel** Design: **Hagit Maimon**

The Israel Camerata Jerusalem

Music Director and Founder: **Avner Biron**

The musicians

*principal player **assistant principal

1st Violin

Matan Dagan*
Natasha Sher*
Carmela Leiman**
Denice Djerassi
Yuki Ishizaka
Michael Pavia
Roman Yusupov

2nd Violin

Hadas Fabrikant*
Eduard Reznik*
Arnold Kobiliansky
Michael Kontsevich
Keren Shoshani
Omri Tzach

Viola

Michael Plaskov*
Boris Rimmer
Andrei Shapelnikov
Eduard Shubaev
Dor Sperber

Cello
Marina Katz*
Zvi Orleansky*
Alexander Sinelnikov**
Esther Valladares

Bass

Dmitri Rozenzweig*
Shai Peker

Flute
Esti Rofé*

Oboe
Muki Zohar*
Ori Meiraz

Bassoon

Mauricio Paez*
Kristijonas Grigas

French Horn

Alon Reuven*
Ruth Varon

Percussion

Karen Phenpimon-Zehavi*

Guest musicians | **Violin** Galina Glushkin **Flute** Hagar Shachal, Shani Sagee; **Clarinet** Ido Azrad, Shelly Danzer;
Trumpet Raz Arad, Dan Varon, Dmitri Levitas; **Trombone** Liron Rinot, Netanel Bikov; **Bass trombone** Or Rochman;
Tuba David Buch; **Percussion** Yana Krichevsky; **Organ** Iris Globerson-Hirsch

Board of Directors and Members of the Association

*Member of the board

Yair Green, Adv.* , Chairman
Jacob Aizner*
Prof. Ruth Arnon*
Avner Azulay
Talma Barabash-Knoller, CPA
Prof. Avi Ben Basat

Prof. Shlomo Biderman
Dr. Yoram Blachar*
Dr. Shmuel Cabilly*
Ruth Cheshin*
Ilan de Vries*
Prof. Menachem Fisch

Orly Froman*
Prof. Benny Geiger*
Efrat Weiman Gershony*
Prof. Moshe Hadani*
Prof. Uri Karshon
Raanan Kop, CPA*

Moshe Michles*
Prof. Dafna Schwartz*
Dov Shafir
Baruch Shalev
Dr. Lea Shamir-Shinan
Yehuda Zisapel
Gershon Zohar

Administration

CEO: Yoram Youngerman
Administrative Manager: Michael Kontsevich
Producer: Anat Richter

Marketing Manager: Sarah Taylor David
Sales Manager: Dagan Feder
Music content coordinator: Dr. Ron Merhavi

Stage Manager: Valery Aksyonov
Legal Advisor: Adv. Ami Folman
Accountant: Sarit Yitshaki

Office: 13 HaHagana St. (HaGiv'a HaTsarfait) Jerusalem | Tel: +972-2-5020503 Fax: +972-2-5020504

Internet: www.jcamerata.com | Email: info@jcamerata.com

The Orchestra is supported by: The Ministry of Culture and Sport | The Municipality of Jerusalem
and by the generous support of various donors.

35
2018
2019

The Great Mass